

OBSAH

PRVNÍ KAPITOLA

strana 11

nás uvádí do dějin Řeků. Že na tom není nic zvláštního? Ale ano. Zjistíte to, až se vám budou jako řecké dějiny předkládat děje, v nichž se plných 800 let neobjeví ani jediný Řek. Řekové ještě postávali venku přede dveřmi a jen zpozzdáli civěli okny na pohádkový rokokový svět za nimi. Ale pak se vevalili do dveří - a byli tu.

DRUHÁ KAPITOLA

strana 17

vypráví o Íliadě a Odysseji, „bibli“ Řeků. Po pečlivém očištění od staletých filologických nánosů se objevuje ryzí zlato eposu. Ten, kdo si ještě teď Homéra nezamiluje, nikdy v životě nebyl ani silným Bivojem, ani Old Shatterhandem.

TŘETÍ KAPITOLA

strana 26

je věnována „homérské otázce“. Už mnoho generací si lámalo hlavu nad tím, kdo to byl Homér a zda vůbec žil. A poněvadž nám v této kapitole jinak o nic nejde, můžeme to zkusit znovu.

ČTVRTÁ KAPITOLA

strana 31

nás bohužel nutí rozloučit se s Mykénami. Přišli sem úplně noví lidé, Dórové, a s potomky hrdinů Íliady udělali krátký proces. Způsob, jak to provedli, je děsivý a děsivým elementem pak zůstali v řeckých dějinách napořád: Jsou to pozdější Spartané, „Prusové“ mezi Helény. Nebo nejen Prusové?

PÁTÁ KAPITOLA

strana 39

nás přivádí do Athén, které v oné době byly ještě malým městem a vypadaly úplně jinak, než jak si je představujeme. Projdeme se po městě a pak se pověsíme na paty jednomu athénskému pánovi, který se právě ubírá domů a těší se na „úhoře na zeleno“ se šlehačkou. Pak zjistíte, že toho muže vlastně znáte.

ŠESTÁ KAPITOLA

strana 48

pojednává o choulostivém tématu, které však je klíčem k srdci Řeků: o pederastiích. Na cizích slovech je příjemné, že jim děti do 18 let nerozumějí a děti nad 18 let si je aspoň pletou. To vyplývá i ze současných trestních zákoníků, které pederastií považují za něco jako odpírání daní.

SEDMÁ KAPITOLA

strana 54

přivádí na scénu muže, který Athény probudil ze spánku jako Šípkovou Růženku. Byl to právě Peisistratos. Byl jedním z největších mužů, které kdy Řecko mělo, a ještě dnes bychom ho mnohem víc obdivovali, ba přímo milovali, nebýt toho, že měl povolání, které upadlo do nehlubšího opovržení.

OSMÁ KAPITOLA

strana 64

je téměř kriminální studie. Ukazuje, jak výklad politických událostí kolísá podle příznivého či nepříznivého stanoviska vykladačů a jak nenávidí falšuje. Kdo srohl athénskou tyrannii? Kdo koho osvobodil? Kdo koho zavraždil? Mají pomníky vždycky pravdu?

DEVÁTÁ KAPITOLA

strana 68

nás tedy přivádí do Sparty. Sparta byla tajemné město už pro Řeky: bez hradeb, bez luxusu, bez vil, bez nevázanosti, bez laskavosti, bez soukromého života. Ale s velmi vysokou muzikálností, smyslem pro formu, s krajním odporem k práci, pohrdáním penězi a s nanejvýš emancipovanými dívkami.

DESÁTÁ KAPITOLA

strana 75

stojí za dveřmi, ale řecké dějiny stále ještě přeshlapují na místě. To je z toho, když člověk nevede žádné války a místo toho má v hlavě všecko možné.

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

strana 80

přivádí konečně na scénu Peršany. Co by byly řecké dějiny bez nich? Klasickou bitvou u Marathónu vstoupila Hellas do světových dějin i do našich učebnic.

DVANÁCTÁ KAPITOLA

strana 86

se odehrává v zimě 481/480 v Korintu. To má svůj dobrý důvod. V Korintu se právě koná - a to po dobu celých šesti měsíců - konference vedoucích řeckých státníků a vojevůdců. Podnět k ní je vážný, smrtelně vážný. My ovšem, jelikož jsme velice dobře vycvičeni v ignorování smrtelně vážných situací, si neodpustíme vychutnat si také sám Korint. Korint je totiž úžasné město.

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

strana 93

nás spolu s houfem řeckých delegací přivádí do Delf. Přirovnal jsem Delfy k Vatikánu? Samozřejmě to přirovnání ve skutečnosti nesouhlasí, jak by mohlo! Delfy nebyly žádné ministerstvo jako Řím, ani památné místo jako třeba Mekka. V Delfích mohl člověk s Apollónem ještě osobně rozmlouvat, ba dokonce debatovat. Chyběla tu jakákoli pochmurnost, fanatismus a děs. Cesta do Delf byla něco jako návštěva rodinného lékaře, který nás přece zná už od dětství.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

strana 96

sleduje, jak se do Řecka od východu valí perská lavina. Nastává velká zkouška, která prověří Řeky do nehlubšího ledví. Tu se znovu vzepnou ke své archaické velikosti. Není tu však žádný Homér, který by to opěvoval, „jen“ athénský důstojník a frontový bojovník Aischylos.

PATNÁCTÁ KAPITOLA

strana 103

podává zprávu o konci perských válek. Po Thermopylách a Salamině následuje jako poslední velká bitva u Platáji - a pak už bylo Řecko svobodné. Zároveň se klasická stará doba zvolna schyluje ke konci - končí doba, kdy slovo „hrdina“ ještě neznělo trapně. Je to doba, která nám připadá tak klasická, že jména Leónidas a Themistoklés klademe na roveň nádherám Akropole, Parthenonu a propylají, ačkoli to není pravda a Athény byly v té době ještě v troskách.

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

strana 107

by mohla být právem poněkud nezáživná. To je ta potíž v řeckých dějinách, že člověk někdy neví, kde všude by měl být najednou. Vedou se spory, povstání, revoluce, lidé prchají a jsou pronásledováni, tu v Malé Asii, tu na Sicílii, tu na severu, tu zase na jihu. A dva velcí muži, zachránci vlasti, prožijí vpravdě řecký osud. Jeden emigruje a stane se vladařem, druhý se vrátí do vlasti a zemře hladý.

SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

strana 116

líčí, jak se Sparta vinou zemětřesení promění téměř v žebráka a Athény díky námořnímu spolku téměř v miliardáře. Tady byla příležitost vyřadit Spartu totálně ze hry! Ale měla štěstí, Athéňané ji stále ještě považovali za válečného druhu a mimoto se právě zabývali něčím úplně jiným. Zkoušeli první demokracii.

OSMNÁCTÁ KAPITOLA

strana 120

skýtá pohled na periklovské Athény. Už z toho slavnostního vyjádření můžete zjistit, jaké účty se tento „zlatý věk“ všeobecně těší. Když se ovšem místo všeobecné chvály podíváme na tento věk trochu podrobněji, objevíme ledacos. A tak ve stylu dnešních filmových scenáristů předešleme větičku: „Jakákoli podobnost s žijícími osobami a současnými poměry je čistě záměrná.“

DEVATENÁCTÁ KAPITOLA

strana 130

se vrací k událostem. Bere si na paškál zejména jednu velice vychvalovanou mírovou dohodu, přičemž se ukáže, že latentní válečný stav často dokáže udržet mír déle než - právě mír.

DVACÁTÁ KAPITOLA

strana 137

privádí na scénu válku, onu „třicetiletou válku“, kterou zřejmě ve svých dějinách musí prodělat každý národ. Ale protože tehdy ještě neexistovalo Německo, dá se těžko říci, kdo tím byl vinen. V této kapitole si také přečtete Periklovu řeč na památku prvních padlých, která se stala nesmrtelnou.

DVACÁTÁ PRVNÍ KAPITOLA

strana 144

a nejen ona nás provádí dál peloponéskou válkou. Dávno už se zapomnělo, že kdysi šlo o sankce proti Megaře; teď si jdou po krku ti „dva velcí“. Přitom se plně převálcovávají dvě stovky oněch malých; a ještě dlouho by nebyla v dohledu nějaká přestávka na oddech, kdyby nebyl Apollón přišel na nápad, který bychom možná mohli potřebovat i dnes.

DVACÁTÁ DRUHÁ KAPITOLA

strana 150

téměř vůbec nic neříká o nepřijemných věcech, nepočítáme-li v to jedno menší loupežné přepadení, prodání nějakých Řeků do otroctví a pár dalších maličkostí. Téměř by se dala nazvat mírovou kapitolou.

DVACÁTÁ TŘETÍ KAPITOLA

strana 158

nás přivádí ke konci peloponéské války; ani Alkibiadés tomu nemůže zabránit, ačkoli si dovoluje dělat věci, které působí jako v nějakém strašidelném příběhu. Sedmadvacetiletá válka, a já doufám, že jsem ji vylíčil tak nesympaticky, jak jen to bylo možné, zanechává vítěze i poražené na pokraji úpadku. Bylo by ovšem k smíchu, kdyby tady nebyl někdo třetí, kdo se směje.

DVACÁTÁ ČTVRTÁ KAPITOLA

strana 167

nám vysvětlí, že vývoj konečně dospěl už tak daleko, aby se Řekům za jejich „životní dílo“, jak se tomu tak pěkně říká, mohla propůjčit Nobelova cena - zestárlí a jsou zralí na penzi. Oni sami to pochopitelně vůbec nepozorují a člověk se opravdu nestačí divit, jak čile a s bujarou myslí dokázali Athéňané popravít Sókrata.

DVACÁTÁ PÁTÁ KAPITOLA

strana 174

je vyhrazena Filipu Makedonskému. Předtím se však po Řecku proháněl každý, kdo jen mohl. Theby například teď, s pětisetletým zpožděním, zjišťují, že je velice zábavné rozsekat ve starožitnictví všechno napadřf. To však za Filipa, který se stane novým vlastníkem, přestane.

DVACÁTÁ ŠESTÁ KAPITOLA

strana 182

je kapitolou závěrečnou. Existuje pochopitelně hodně lidí, kteří jsou rádi, když mohou dějiny Řecka sledovat až do římské doby. Správnější je však názor, že životopisy, a to i životopisy států, se mají ukončit nejpozději, když dotyční zemřou. Necht' tedy kypící, ale ne překypující konec tvoří Alexandr Veliký. Opona pak spadne a my se můžeme vrhnout k šatně a k autu.

Při přepisu řeckých vlastních jmen, zeměpisných názvů a pojmů z řeckých reálií jsme se řídili Encyklopedií antiky (vyd. ACADEMIA, nakl. ČSAV, Praha 1973).

Veškeré časové údaje týkající se řecké historie a prehistorie se vztahují na dobu před naším letopočtem.

(Překladaatelé)